

KNÍNICE

Knínice (Kninitz) - 490 m n. m. - Leží v mělké rýze *Knínického potoka (Kninitzbach)* na jihových. srázu z *Nakléřovské výšiny (Nollendorfer Höhe)* (703,8 m) oplývající čtmi prameny - *Fiebichborn (Na Fibichu)* či *Klíšského potoka (Katzbach, Grund Bach, Bradenbach, Brandenbach, Kleischbach atd.)* Název je patrně odvozen od staročeského *knieni* (kněžna), ves lidí manželky knížete, kteří pro choz pražského panovníka vybírali clo ve stanicí u hraničních hvozdu (1228), odkud byl schůdný jedině *Nakléřovský průsmyk (Nollendorfer Pass)*. Proto chovali 2 - 3 páry koní a po staletí vydělávali přípřeží. Seno sklízeli z okolních stráni.

• Püschelův hostinec ze světlotiskové pohlednice, kol. r. 1910 vyd. Rudolf Sládek v Chlumci.

foto: Roman 'Klobouk' Häusler (sobota 24. 3. 2012)

• **Kaple sv. Jana a Pavla (Kapelle zum heiligen Johann und Paulus)** - V centru při silnici, ve svažitém terénu, se na kamenném soklu rozkládá tčvercový objekt (ve středu se schodístem k průčelí) z r. 1741 (přestavěn 1896 a v l. 1914 - 18) s osazenými trojúhelníkem a přístavky. Fasády s nárožními pilastry, triangl štítu se zubořezovým výsevem pod segmentem a kruhovým oknem, nad ním jednoduchá jehlancová dřevěná věžička s malým litinovým zvonem. Nad portálem (mělký rizalit) vloženy do sloupové edikuly trojúhelný fronton ve vrcholu s křížem a piniovými šíškami po stranách. Opraven soukromníkem (1970). Vpravo svatostánku podestu sdílel vysoký sloup se skulpturou Panny Marie z r. 1707. V zimě 2011 praskl a nyní se tu povalují jen zubořezené trosky. Obdobný osud stihl i boží muka na záp. okraji (směr Nakléřov), údajně vzala za své v důsledku dopravní kolize. - *Podřaz v Knínici (výřez)* - světlotisk vyd. v Ústí n. L. fotografický velkopodnikatel se sídlem v Teplicích (Litvínov) a Vídní Carl Pletzner (* 1853 Wriezen a. d. Oder [Retz, Reka, Rzeka, Rieka] - † 24. [nebo 26.] 11. 1927 Vídeň), jeho ústecký atelier (Vaníčkova [186? - 1933 Teichgasse, 1933 - 38 Rybníční - Teichgasse, 1938 - 45 Teichgasse] 907/13) vedl (v l. 1945 - 48 pověřen správou živnosti) foto: Roman 'Klobouk' Häusler (sobota 24. 3. 2012) Karl Phtzner (* 1868 Jirkov [Görkau] - † 1944) - odesl. (1903) z Velkého Chvojna.

• Před svatyní poji řetězy 4 chráněné smírcí kříže zazděné do ohrazení pomníku obětem 1. sv. války (1914 - 18), některé prameny původ kladou do r. 1683, jiné do doby Soběslava vítězství (1126). Badatel Emil Neder (* 11. 9. 1867 Nové Město pod Smrkem [Neustadt an der Tafelfichte] - † 15. 11. 1939 Jedlka [Höflitz]) vypátral (1896), že 3 spočívaly u pošty (k Nakléřovu), jeden s vrocením 1683 (?). Hrubě opracované, s petroglyfy meče (č. 1), kuše (3), třetí (4) sotva k rozeznání (snad nůž) a čtvrtý se symbolem dlouhého nože (2) stával v zahradě domu poblíž školy. Kol. r. 1900 byly první 3 sneseny ke kapličce, když se po r. 1918 odhaloval památník padlým, byl sem přemístěn i poslední. Ve 20. roč. časopisu *Erzgebirgs-Zeitung (Krušnohorské noviny)* je dokumentováno (1899) - v souhrnu *Alte Steinkreuze im nordwestlichen Böhmen* - prof. Franz Xaver Wilhelm (* 30. 10. 1856 Vikletice [Wikletitz] - † 29. 10. 1940 Loket) a v létě 1936 archivář, fotograf a spoluzakladatel ústeckého vlastivědného sdružení 'Deutscher Heimatbund' Franz Queißer (* 28. 7. 1876 Stará Skalka [Alt Kalken] - † 25. 8. 1945 Beyerln).

V 21. roč. bulletinu ústřední rady pro studium a zachování uměleckých a historických památek (*Mittheilungen der K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und Historischen Denkmale*) zveřejněném ve Vídni (1895) zmiňuje pražský univerzitní profesor, mineralog a paleontolog Gustav Karl Laube (* 8. 2. 1839 Teplice [Teplitz] - † 12. 4. 1923 Praha) v souvislosti s kamennými kříži při někdejší postovní tepně (*Alte Poststraße*) legendární bitvy (18. 2. 1126) u **Chlumce (Kulm)**, kolbiště zasazuje mezi **Horní Liboučec (Oberkönigswald, Holzgrund)** a Knínice - pověst praví, že tu Soběslav I. (* cca 1075 - † 14. 2. 1140 Debrná [Döberle]) zajal vévodu Lotara III. (* po 9. 6. 1075 - † 4. 12. 1137 Breitenwang) - viz **Černmá (Leukersdorf)** a **Havraní (Rabenhaus)**. Ulicová ves je majetku (1169) svatojánského (maltézského) rytířského řádu johanitů byla celním místem na staré Solné stezce (1359). Z třetiny náležela (1376) panství střešovskému (*Herrschaft Schreckenstein*), hlavně však krupeckému (*Herrschaft Graupen*), jež r. 1486 prodal Arnošt ze Šumburka († 1489) hejtman litoměřického kraje a pán na Bilné a Krupce Těma V. z Koldic (*Kolditz*) († 1503), když se ocitl ve finanční tísní. Vymínil si ale zpětnou koupí r. 1496 převedl věpný zápis manželky Markéty, roz. z Vartenberka, z bečovského majetku 'na ves Šenvald a na ves Knínice se clem, vsí celé s dvory kmecí s platem a s podacím kostelním v Šenvaldu' v částce 500 kop českých grošů, k níž přidal 1000 zlatých rýnských. R. 1540 pohnal Jan Berka z Dubé 'na Všebořicích' před soud Václava z Vartenberka († 1552) a obvinil, že poddaným v Knínici povolil za letního sucha hradit potoky, takže jeho vlastní ve **Zdáře (Saara)** mají vody nedostatek. V l. 1580 - 1848 patřila Všebořicím (*Herrschaft Schöberitz [Schöberitz]*), konc. 16. stol. čítala 13 sedláků a 8 drobných rolníků (k většinu nárůstu došlo až v poslední třetině 18. stol.) Za 30leté války (1618 - 48) byla 3x vypálena (a v 7leté [1756 - 63] zničena). Od r. 1637 tu byly vedeny soudní knihy. Kartograf J. K. Müller uplatňuje výraz *Kninitz* (1720), I. (Josefské) valetské mapování z l. 1764 - 68 (rektifikace 1780 - 83) evidující 18 sedláků, 23 zahradičků a 5 koní pak *Kninitz*. Za 'Bramborového' (1778/9) či 'Švestkového povyku' (*Zwetschkentummel*) ji ve středu 5. 8. 1778 i s **Nakléřovem (Nollendorf)** obsadili Sasové (záhy vtrhli do Ústí). V sobotu 26. 9. 1801 uzavřel Rudolf Joseph von Hackelberg-Landau zu Höchenberg (* 8. 5. 1764 Großpertholz - † 9. 10. 1830 Bratislava [Preßburg, Pozsony]) smlouvu s knínicími kupci **Waagnery (Franz)** obchodoval vínem a bratr Anton koženým zbožím), za 180.000 zlatých jim postoupil krásnoleský statek s příslušenstvím vč. **Malého (Klein Kahn)** a **Velkého Chvojna (Böhmisch Kahn)**. V pátek 17. 9. 1813 účtoil ze základny nad Knínicemi Napoleon I. Bonaparte, díky spojeneckému odporu pod velením gen. Karla Filipa Schwarzenberga (* 15. 4. 1771 Vídeň - † 15. 10. 1820 Lipsko [Lipsk, Leipzig]) a rozbláceným cestám se mu nedařilo sejít do údolí a rozvinout šiky, v sobotu 18. 9. 1813 poručil k ústupu. II. Františkovo (1836 - 52) vykazující 42 domů a 18 stáji s ubytovací kapacitou pro 21 mužů a 5 koní předkládá termín *Kninitz 1 M. H. (Meierhof = dvůr)*. V l. dílu monografie *Das Königreich Böhmen (Praha, 1833)* zaměřeném na Litoměřicko uvádí J. G. Sommer vesnici 2¼ h sz od **Březnice (Priefnitz [Krásné Březno - Schönprisen])**, na svazích Krušných hor (*Erzgebirge*), přiřaženou k Velkému Chvojnu v krásnoleském panství (*Herrschaft Schönwald*), s 224 obyvateli v 37 (od napoleonské bitvy) znovuvystavěných chalupách, s 1 statkem a pilou v sousedním *Holzgrundu* (Horní Liboučec) zv. též 'Schenkenthal' (Čekací údolí). *Popis Království Českého čili podrobné poznamenání všech dosavadních krajův, panství, stávků, měst, městeček a vesnic...* (J. G. Kalve, 1848 Praha) F. Palackého zmiňuje (str. 56 - 56) v kapitole '33. Březnice a Všebořice, panství. Majitel: Adolf hrabě Ledebour. Obyv. něm. ...Knínice - dom. 41,

